

RĪGĀ

2021. gada 7. decembrī
Nr. 1-23/156_e
Uz 01.12.2021. Nr.1-9.3/1051

Tieslietu ministrijai
Paziņošanai e-adresē

Par likumprojekta "Grozījumi Civillikumā" (VSS-573)
elektronisko saskaņošanu

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) iepazīnās ar Tieslietu ministrijas precizēto likumprojektu "Grozījums Civillikumā" (VSS-573) (turpmāk – Likumprojekts), kura mērķis ir precizēt Civillikuma normas par bezmantinieku mantu un bezīpašnieka lietu. Ņemot vērā šī brīža precizētā Likumprojekta redakciju, Asociācija nesaskaņo Likumprojektu norādot uz būtiskiem iebildumiem, vienlaikus izsakot priekšlikumus Likumprojekta papildināšanai.

[1] Par kreditoru pretenzijām

Asociācija jau iepriekš savā viedoklī attiecībā uz Likumprojektu ir norādījusi par plānotā regulējumā noteikto nosacījumu attiecībā uz kreditora pretenzijas iesniegšanu, vienlaikus norādot uz paralēli ministrijā šobrīd izstrādātajiem grozījumiem Civillikumā par mantojuma tiesību regulējuma modernizāciju. Modernizācijas ietvaros tiek paredzēts koncepts attiecībā uz mantojuma atstājēja nodrošinātajiem kreditoriem, kuriem nebūs obligāti jāpiesaka savas pretenzijas notāram (plānotā Civillikuma 705.panta redakcija). Šajā sakarā Asociācija ir vērsusi ministrijas uzmanību, vai, izstrādājot Likumprojektu, ir ņemts vērā apsvērums par nodrošinātajiem kreditoriem un vai šis nebūs formāls šķērslis, lai valsts vai pašvaldība neatzītu nodrošinātā kreditora prasījumu.

Asociācijai, iepazīstoties ar Izziņu par atzinumos sniegtajiem iebildumiem un tajā sniegto ministrijas skaidrojumu, nerodas pārliecība, ka šobrīd Likumprojekta piedāvātā redakcija nevarētu tikt interpretēta tādā veidā, kas var radīt būtisku kaitējumu nodrošināto kreditoru tiesībām, tādēļ ierosinām Civillikuma 416.panta otro daļu izteikt šādā redakcijā – *"Valsts vai pašvaldība atzīst tikai tos parādus, kuru prasījuma tiesības ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku vai, kas pieteikti kā kreditoru pretenzijas mantojuma lietā notāram sludinājumā par mantojuma atklāšanas norādītajā termiņā un kuras par pamatotiem atzinis tiesu izpildītājs. Valsts vai pašvaldība apmierina kreditoru pretenzijas tikai ar to mantu, kuru viņa tādā kārtā patiesi iegūst."*

[2] Par kreditoru aizsardzības iespējām

Likumprojekts paredz izslēgt Civillikuma 417.pantu, par ko Asociācija ir darījusi zināmu ministrijai savas bažas. Atsakoties no bezmantinieku mantas regulējuma piemērošanas vienkāršotas likvidācijas gadījumos, negodprātīgo ekonomiski neaktīvo uzņēmumu korektas izbeigšanas problēma tiktu pārliekta uz nodrošinātajiem kreditoriem. Proti, nodrošinātais kreditors nedrīkst iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu un ir atkarīgs

no juridiskās personas valdes locekļiem, kas ir atbildīgi par juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma savlaicīgu iesniegšanu, vai arī citu kreditoru aktivitātes. Asociācija atkārtoti norāda, ka sabiedrības darbības izbeigšanas gadījumā, paliekot juridiskai personai ar ķīlu apgrūtinātai mantai, nav samērīgi uzlikt kreditoram pienākumu izraudzīt likvidatora kandidātu, kura darbības faktiskais iznākums būtu maksātnespējas pieteikuma iesniegšana, lai attiecīgā iekļātā manta būtu pārdodama maksātnespējas procesa ietvaros. Šis apsvērums vēl jo vairāk ir jāņem vērā kontekstā ar Maksātnespējas likuma 61.panta pirmo daļu – *“Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu nedrīkst iesniegt nodrošinātais kreditors.”*, kas liedz nodrošinātajam kreditoram efektīvi aizsargāt savas tiesības juridiskas personas likvidācijas gadījumos.

Līdzšinējā pieeja Likumprojektā ne vien nerisina jau līdz šim konstatētās problēmas attiecībā uz kreditoru tiesību aizsardzības pilnveidošanu, kas aktualizēta ar Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021. gada 1. jūnija blakus lēmumu lietā Nr. A420318017, SKA-341/2021, bet veido jaunus ierobežojumus, tādējādi apgrūtinot kreditoru tiesību aizsardzību.

Asociācija ierosina, ka pirms Likumprojekta pieņemšanas un spēkā stāšanās, būtu jāizstrādā grozījumi regulējumā, kas ļautu nodrošinātajam kreditoram uzsākt parādnieka juridiskās personas maksātnespējas procesu, piemēram, gadījumos, kad juridiskas personas darbība tiek izbeigta, pamatojoties uz komercreģistra iestādes vai nodokļa administrācijas lēmumu. Tādā gadījumā kreditoram tiktu nodrošināts skaidrs un valsts kontrolēts process, kurā tiktu realizēts iekļātais īpašums.

[3] Par regulējuma piemērošanu laikā

Papildus iepriekšminētajam Asociācija aicina ministriju apsvērt iespēju papildināt Likumprojektu ar normu, kas risinātu jautājumu par juridiskām personām, kas likvidētas pirms Likumprojekta stāšanās spēkā. Šāds papildinājums ir nepieciešams, lai jautājums par bezīpašnieka lietas piekritību būtu atrisināts ne tikai raugoties uz situācijām nākotnē ar brīdi, kad Likumprojekts stātos spēkā, bet arī uz tādām situācijām, kuras ir notikušas pagātnē, bet manta vēl nav sadalīta (tiesiskā nenoteiktība turpinās).

Šāds risinājums ir kritiski nepieciešams vismaz attiecībā uz noguldījumiem, kuru gadījumā kredītiestādes kontus ir slēgušas, bet naudu pārcēlušas uz tehniskajiem kontiem un līdzekļus atzīst kā noguldījumus, par ko atskaitās un maksā arī maksājumus Noguldījumu garantiju fondam.

Pēc Asociācijas biedru sniegtās informācijas šobrīd pastāv virkne situāciju, kurās juridiskā persona vairs nepastāv, taču tās pastāvēšanas laikā juridiskai personai ir bijis maksājumu konts kādā kredītiestādē, kurā pēc juridiskās personas likvidācijas ir palikuši naudas līdzekļi kontā. Šādi gadījumi ir novērojami laika periodā līdz pat deviņdesmito gadu vidum, tādēļ būtu nepieciešams ieviest tiesiskā regulējuma noteiktību, kā kredītiestādes šādos gadījumos varētu likvidēto juridisko personu kontā atlikušos naudas līdzekļus pārskaitīt Valsts kasei. Ja tas netiek darīts, saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 71.panta pirmo daļu pēc 60 gadiem šie noguldījumi piekritīs kredītiestādei. Tomēr šo līdzekļu turēšana tik ilgi rada lieku administratīvo slogu.

Nemot vērā iepriekšminēto, pieņemam, ka vismaz attiecībā uz noguldījumiem, kam tiek nodrošināta precīza uzskaitē, būtu jābūt iespējai naudu pārskaitīt valstij arī tad, ja juridiskā persona likvidēta pirms Likumprojekta stāšanās spēkā. To varētu panākt ar atbilstošu pārejas noteikumu vai piezīmi Civillikumā vai Kredītiestāžu likumā (piemēram, ja valsts vēlas atteikties no minētajiem līdzekļiem, tad ļaut to ieskaitīt kredītiestādes ienākumos jau pirms 60 gadu notecējuma, ja juridiskā persona likvidēta vismaz pirms 5 vai 10 gadiem).

Nemot vērā paustos iebildumus Asociācija ierosina attālinātā neklātienē formā kopā ar Tieslietu ministriju apspriest šajā vēstulē izklāstīto ar mērķi rast konstruktīvus risinājumus

Asociācijas paustajiem iebildumiem. Asociācija pateicas Tieslietu ministrijai par līdzšinējo sadarbību, sniedzot informāciju Asociācijai par aktuālajiem tiesību aktiem, to projektiem un Asociācijas viedokļa uzklaušāšanu.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Edgars Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu